

Helmuth Nowak

Hladové moře

**MILITARY
MILITARY**

Karel Neřcha
2011

Hladové moře

PRAHA 2011

Přeložil:
JIŘÍ NOVOTNÝ

Helmuth Nowak: Hladové moře
Vydání první
Copyright © 2010 Helmuth Nowak
All rights reserved

Vydalo nakladatelství Baronet a.s., Izraelská 6, Praha 10, www.baronet.cz
v roce 2010 jako svou 1622. publikaci
Český překlad © 2011 Jiří Novotný
Přebal a vazba © 2011 Ricardo a Baronet
Ilustrace na přebalu © 2011 Karel Řepka
Sazba a grafická úprava Ricardo, Sázavská 19, Praha 2
Tisk a vazba: **FINIDR**, s. r. o., Český Těšín

Veškerá práva vyhrazena.
Tato kniha ani jakákoli její část nesmí být přetiskována, kopírována
či jiným způsobem rozšiřována bez výslovného povolení.

Název a logo BARONET® jsou ochranné známky zapsané
Úřadem průmyslového vlastnictví pod čísly zápisu 216133 a 216134.

ISBN 978-80-7384-406-6

BARONET
Praha 2011

Helmuth Nowak

Hladové moře

KAPITOLA 1

Slavných okamžiků i nejtěžších ponížení se drží paměť národa jako helvétská víra. Německá historie je zvláště bohatá na vítězství, a není člověka, který by si je hrdě nepřipomínal. Není ani třeba vybavovat si jejich přesná data, od toho tu jsou noviny, červení hořící poznámky v kalendářích a rozhlas, lidové slavnosti ke každému významnému výročí, aby je loajálním občanům připomněly. Proč se vůbec namáhat s daty jako 18. ledna 1871, kdy byla v Zrcadlovém sále ve Versailles slavnostně proklamována Německá říše a pruský král Vilém I. se stal jejím císařem? Vždycky stačilo pouze připomenout: „1871“, a každý hned věděl, oč jde.

Dny porážek se nepřipomínaly, a jestliže někomu přece jen ulpívaly v paměti, pak jenom jako pocit nesmírné křivdy, volající po krvavé odplatě. Snad nejvíc se historie na Německu provinila 8. srpna 1918 – toho dne upřela statečně bojujícím jednotkám, stojícím na prahu vítězství po východní také na západní frontě, zasloužený triumf a obrátila všechny úspěchy a všechny oběti v pouhý prach. Po masivním nasazení tanků a letadel zaútočila zdrcující přesila Francouzů, Britů a Američanů na německé pozice, prolomila je a hnala se zcela bezohledně dál, aniž by zákeřné Spojence vůbec napadlo rytířsky počkat, zda se jejich mnohem kulturnějším a vojensky zdatnějším protivníkům přece jen nepodaří odněkud vykouzlit ještě nějaké zálohy, které by situaci změnily v německý prospěch.

Třebaže i ten nejmenší školák ve vlasti věděl, že říšská armáda nebyla ve Velké válce poražena (ve skutečnosti ji tudíž vyhrála), to hanebné datum znectívalo slávu německých zbraní, a jestliže si na ně někdo vůbec vzpomněl, pak jen jako na „Černý den německé armády“, který bylo třeba co nejdříve tvrdě odplatit. To se sice nakonec roku 1940 slavně podařilo, jenže v poslední době se zdálo, jako by reparát říšské branné moci dopadal stále hůř a hůř...

* * *

Po nespravedlivě prohrané válce obrali pomstychtiví Spojenci svaté Německo o kolonie v zámoří, ale kdyby jen to! Přisvojili si spoustu jeho území v Evropě pod drzou záminkou, že po staletí náležela jiným státům a Němci je pouze na čas uloupili, zakázali Říši držet silnou armádu, a ještě ji pokořili požadavky na obrovské reparace, které lid přinutily doslova živořit. S nástupem říšského kancléře a Vůdce německého národa Adolfa Hitlera se nejvyspělejší národ na Zemi vrátil mezi velmoci a rychlým tempem vybudoval nové, moderní ozbrojené síly, které se neprodleně pustily do nápravy. Nejlepší armáda na světě dostala za úkol celý tento svět dobýt, a dlouho byla na nejlepší cestě své vznešené poslání splnit.

Bez jediného výstřelu obsadila Rakousko, s pomocí vyděšené Francie a (údajně) Velké Británie české pohraničí a pak zbytek toho směšného státečku neschopného vlastní existence, rychle porazila Polsko, po krátkém odpočinku Norsko a Dánsko a pak se pustila do opravdové práce: dobyla Holandsko, Belgie a Lucembursko, jediným skvělým tažením Francii a vyhnala z kontinentu britskou armádu jako první tah na cestě za ovládnutím zpupné ostrovní říše. Vlastně už část jejího území obsadila – anglické ostrovy v průli-

vu La Manche. Vojenská posádka odtamtud bez jediného výstřelu uprchla, navzdory chvástavým řečem opilce Churchilla, jak urputně budou Angličané bojovat o každou píď své země.

Skvěle vedenými operacemi porazila v několika dnech Řecko a umělý státní slepenec Jugoslávie a byla na nejlepší cestě projít Egyptem a opanovat celý divošský Střední východ, nebýt jisté nepatrné překážky. Neomylná válečná intuice Vůdci napověděla, že se na úspěšné Německo, nebo přinejmenším na jeho evropské spojence chystá vrhnout Rusko, které se hodlalo na úspěchu říšské branné moci přiživit, a všechny posily a těžké zbraně směřovaly od té chvíle pouze na východ.

Diktátor v Kremlu, gruzínský skřet vystupující pod přijatým jménem Stalin, se na svůj záměr připravoval přinejmenším stejně pečlivě jako jeho mocenský konkurent v Berlíně. Prozíravě dal postřílet všechny své otevřené i skryté nepřátele, opozičníky, nepohodlné osoby i ty, které by se nepohodlnými teprve mohly stát, a podřídil si a zastrašil celou ohromnou říši neslýchaným terorem. Po přátelské dohodě s Vůdcem obsadil značný kus už poraženého Polska, přepadl a po tuhých bojích uchwátil kus Finska, okupoval Litvu, Lotyšsko a Estonsko a vytrhal značná území z Rumunska. Nato se jeho armády začaly koncentrovat na západních hranicích, aby se daly na pochod ještě dřív, než německá armáda zaplní ztráty po padlých a raněných a opraví válečnou techniku, poškozenou protivníky a opotřebovanou rozlehlým prostorem, který musela dobývat.

Vůdci tak nezbylo nic jiného (jak alespoň říšský ministr propagandy Joseph Goebbels tvrdil) než útoku předejít preventivním úderem. Podle výpočtů generálního štábu mělo jít víceméně jen o procházku, sice dalekou, avšak nikterak nebezpečnou. Po trapných výko-

nech, jež tolik vychvalovaná Rudá armáda předvedla proti maličkému Finsku, nikdo nepochyboval, že válka proti zaostalému asijskému kolosu potrvá skvěle vy-cvičenému a vyzbrojenému wehrmachtu nanejvýš několik týdnů. Potom však došlo k úkazu, který nikdo nečekal.

Luftwaffe zcela zničila ruské letectvo, jenže nějakým zázrakem se nad bojištěm stále objevovaly nové a nové letouny. Pozemní armáda rozdrtila tankové sbory připravené na hranicích, z jakýchsi tajemných skrý-ší se však překotně draly na svět další. A co horšího, měly silnější děla a masivnější pancéřování než německé stroje; běžné protitankové kanony je nedokázaly prorazit. A přes milionové ztráty – za prvních pět měsíců bojů získal wehrmacht víc než dva miliony zajatců a milion vojáků pobil – vzrostla síla Rudé armády na dvojnásobek mužů a žen ve zbraní.

Jenže také Němci měli nečekaně vysoké ztráty, nesmělo se o nich sice mluvit, ale zasvěcení si i tak šep-tali o statisících obětí. Když potom na začátku prosin-ce 1941 udeřily až čtyřicetistupňové mrazy a Rusové zahájili u Moskvy rozsáhlý protiútok, počty umrzlých a omrzlých vojáků, vybavených jen letní výstrojí, doplnily ztráty na rovný milion.

Ještě větší tragédií pro německou armádu se ovšem stalo Vůdcovo přesvědčení, že za každý neúspěch na frontě může jen zrada a neschopnost velitelů; každý je-ho voják byl přece natolik nadřazený všem svým protivníkům, že by si jinak musel snadno poradit s deseti-násobnou přesilou. Stejně tak neuznával argumenty, že v nebyvale krutých mrazech (sami Rusové mluvili o nejdrsnější zimě za posledních dvě stě let) selhávají zbraně a motory; i německá technika přece zcela záko-nitě *musela* být o několik tříd lepší než v primitivních kovárnách spatlané válečné nástroje nějakých „podlidí ze stepí“, nebo snad ne?

Zakázal jakýkoli ústup, každý voják měl bojovat na místě, kde se právě nacházel, i kdyby to mělo být v hlubokých závějích uprostřed rovné pláně. Odvolal zrádné generály, na jejich místa jmenoval poslušnější a převzal vrchní velení nad armádami v Rusku sám.

„A od této chvíle už všechno půjde jako po másle!“ rozplývali se nad jeho rozhodnutím příslušníci nejvyššího velení, jimiž se obklopil. „Ke štěstí německého národa Vůdce strčí do kapsy deset polních maršálů, nemluvě o důstojnících nižších hodností. Vždyť to byl hotový skandál, jak nedomrle tuhle kampaň vedli!“

„Neměl je odvolávat, ale rovnou postavit ke zdi!“

„Baže, baže. Se žabožrouty a tomíky jsme zatočili za pár týdnů, a že by to proti negramotným primitivům najednou nešlo? V tom nebude jen nějaká obyčejná neschopnost, čichám, čichám zradu!“

„Možná to chtělo *dvě* noci dlouhých nožů. Jednu proti SA a druhou...“

„Ano, ano, jako to udělal Stalin. Jenže na něco takového je Vůdce příliš lidský.“

„Nad-lidský.“

„Máte pravdu, nadlidský.“

* * *

Třebaže o sobě Vůdce vždycky mluvil jako o skromném vojákovi první Velké války, skutečný boj na vlastní kůži nikdy nepoznal. Co ale bylo horšího, nikdy nevelal ani družstvu, a teď se rozhodl disponovat celými armádami a skupinami armád. Jeho strategické uvažování bylo stejně velkolepé jako cíle Nového pořádku v Evropě – jestliže byl generální štáb z některých jeho rozhodnutí doslova vyděšený, rád si představoval, jakou hrůzu jimi asi vzbudí mezi vrchními ruskými komisaři. „Nezapomínejte, pánové,“ poučoval blaho-sklonně své generály, „že wehrmacht proti sobě nemá

žádné vojenské mozky. Všechny školené důstojníky dal Stalin vybít.“

Protože osobně nikdy nezažil lezavou zimu a vlhkost zákopů, nedal se zviklat kvílením slabochů, prorokujících, že výkvět armády, oblečený jen v letních uniformách, v drsném ruském klimatu bídně zahyne. „Německý voják je otužilý,“ oponoval, „a kromě toho, než přijde zima, bude mít všechnu práci dávno za sebou. Namísto zimní výstroje raději pošleme víc munice; naším cílem není jen porazit Rusko, ale hlavně zlikvidovat co nejvíc jeho lidských zdrojů.“

Na připomínku, že v zemi ztuhlé mrazy jako nejkvalitnější žula nebude možné budovat zákopy, povýšeně odpovídal: „Německý voják si vždycky nějak poradí. Vždycky je přece možné vystřílet z houfnic do země díry, jako jsme to dělali my, *prostí vojáci*, za předchozí války.“ Samozřejmě o tak jednoduchých postupech nemohli mít domyšliví generálové ze štábů ani ponětí.

„Pánové, vy stále zapomínáte na jedno: mráz nepůsobí jenom na nás, ale taky na Rusy. Na ty víc než na nás, protože si nikdy nedokázali účelně zorganizovat zásobování. Proto se jich taky tolik vzdává, myslí si, že je budeme krmit. Nemají prakticky žádnou zdravotní službu, jen nějaké šamany a porodní báby, což znamená, že tři čtvrtiny zraněných jim pochcípají. Nemají žádnou morálku, do boje je musí hnát komisaři a zvláštní oddíly, které jim střílejí do zad.“

Zabrali jsme jim hlavní průmyslové a surovinové oblasti, můžou se vytahovat, jak chtějí, že si všechno potřebné vyrobí v nových továrnách na Sibiři, budeme s nimi hotoví dřív, než vůbec stačí položit základy. Kádrovou armádu jsme jim vybrali, o tom nemůže být sporu. Teď ještě proti nám můžou nějaký čas posílat sedmdesátileté a patnáctileté, ale to už je nezachrání. Je to jen otázka několika týdnů, než nastane konec.“

„Skvělá analýza, můj Vůdce,“ přispěchal s ujištěním maršál Keitel, jakmile bylo jasné, že říšský kancléř domluvil. „Rus je dočista vyřízený a už se nezvedne.“ Ostatní generálové nechtěli zůstat pozadu a horlivě přikyvovali, třebaže by se i mezi nimi našlo pár defetistů, kteří si mysleli, že to s Rusy nebude tak snadné, jak by si Vůdce a horlivý náčelník generálního štábu (pro svou servilitu vůči vrchnímu veliteli nazývaný Lokaitel) představovali. Třebaže nepochybovali o tom, že nový wehrmacht má mnohem vyšší bojovou sílu než stará císařská armáda, neustálé odsouvání termínu vyloďení v Anglii a první neúspěchy Rommelova sboru v Africe varovaly před nadměrným optimismem.

Potom přišla ta japonská pitomost v Pearl Harboru, která měla přinutit americké tichomořské loďstvo k nečinnosti. Pro Japonce byla výhodná – než Američané stačí nahradit zničené a poškozené lodě, šikmoocí dáblové se zmocní území, která pro svůj další velmocenský vzestup potřebují. Jenže vzhledem k válečným spojencům to od nich byla pěkná lumpárna. Američané, odsouzení v Tichomoří k dočasné nečinnosti, se už dohodli s Brity, že nejdříve ze všeho obnoví pořádek v Evropě a teprve pak se společně vrhnou na Daleký východ.

„Co Vůdce činí, dobře činí!“ rozkřikuje se sice do rozhlasu doktor Plechová huba, ale přece jen... Nutilo nás něco vyhlášovat Americe válku? Bylo to naprosto zbytečné gesto, tím spíše, že Japonce by ani nenapadlo udělat něco podobného pro nás. Kdyby to byli spojenci jak se patří, vpadli by do Ruska od východu a celá ta polízanice mohla dnes vypadat docela jinak. Jenže takhle...

Jistě, Američanů se v té chvíli nebylo proč bát. Jejich armáda byla docela slaboučká a těžké zbraně nestály vůbec za řeč. Je to však velmi prvního řádu, schopná povolát do zbraně deset milionů mužů, a jak-

mile její průmysl přejde na válečnou výrobu, posypou se křižníky, tanky a letadla jako rohlíky z pece. A potom ubohému Německu pomozte všichni svatí!

Z téhle pasti existuje jen jediné východisko – porazit Rusko a Anglii dřív, než Američané stačí vyzbrojit a vycvičit první jednotky. Je však něco takového vůbec možné, když se nám do vedení války stále víc plete, jak říká von Rundstedt, tenhleten *český kaprál*? Ani náhodou ne.

* * *

Říšský kancléř se už rozhodl a jeho patolízalové mu nadšeně přítakali, že je největším vojevůdcem, jaký kdy na světě existoval. Zpočátku se generálům do řemesla příliš nepletl, potom však všechny jejich úspěchy připsal sám sobě a začal rozhlašovat, že jeho velitelé nemají ani ponětí, jak je třeba vést moderní válku. Čmáral na mapě dravé ofenzivy tankových vojsk, vedoucí ke zničení celých armád, poučoval o nutnosti směělých manévru, ale s dětskou umíněností zakazoval jakýkoli ústup z jednou dobytých pozic, trval na udržení kdejaké bezvýznamné vesnice, i kdyby ji obklíčila celá divize těžce vyzbrojených Rusů. Ty soustavně podceňoval, jedna německá rota měla stačit na jejich pluk, divize na celou armádu nebo skupinu armád. Mluvil sice o své neomylné intuici, v generálním štábu se však už nějakou dobu šuškal, že zřejmě řídí operace podle toho, co mu napoví jeho osobní mág, který Vůdci sestavuje denní horoskopy. Některá jeho rozhodnutí se nedala vysvětlit jinak, než řídila se žádnou přijatelnou logikou.

Jednotky na severním úseku rázně rozdrtily ruskou obranu a propracovaly se do leningradských předmostí, v té chvíli nařídil zastavit útok a zničit město obléháním. Rudí se nepoddali a skoro tři roky vážali celou

skupinu armád, jejíž síly pak chyběly jinde. Skupina Střed zničila všechny síly před sebou, zbývalo jen přehlídkovým krokem vtáhnout do Moskvy – a kdoví? Možná tak ukončit celou válku. V té chvíli si Vůdcova intuice znovu našla jiný cíl, motorizované jednotky se musely stočit na jih a uzavřít obklíčení u Kyjeva, kde jim sice vzdorovaly početné síly, protože jim však velel naprosto neschopný Stalinův oblíbenec maršál Buďonnyj, žádných přesunů nebylo vlastně zapotřebí, požadovaný úkol by dokázaly splnit i mnohem slabší druhořadé jednotky.

Přerušení útoku Moskvu zachránilo. Než mohlo dojít k jeho pokračování, stačili Rusové přisunout zálohy a těžké zbraně a vybudovat několik pásem obrany. V tomto směru byl rozhodující příchod na zimu dobře vybavených, vyzbrojených a vycvičených divizí ze Sibíře, který umožnil rozsáhlý protiútok. Krutý mráz, selhávající zbraně a Vůdcův rozkaz neustoupit ani o krok a bojovat na místě do posledního muže znamenaly první porážku wehrmachtu v této válce.

Ještě těžší ránu představovalo jeho nešťastné rozhodnutí o rozdělení skupiny armád Jih na jaře roku 1942. Generální štáb připravil ofenzivu, která se při dodržení všech plánů *musela* povést – dobytím Stalingradu měla Rusům přetnout dopravní cestu po Volze a zcela nenahraditelnou hlavní železniční trať z jihu na sever. Jejich obsazení by znamenalo, že už nedostanou žádnou naftu ze svých nejvydatnějších ropných polí a že se nic z americké válečné pomoci, dopravované přes Írán, nepodaří dodat na místo určení.

Vůdce se zachoval přesně tak, jako by jeho intuici řídil na dálku nejnadanější ruský generál Žukov: silnou skupinu armád rozdělil na dvě části, jednu poslal ke Stalingradu, druhou dobýt Kavkaz a jeho naftová pole, a protože se nemohl rozhodnout, který cíl je pro osud tažení důležitější, nechal čtvrtou tankovou ar-

mádu přejíždět mezi oběma uskupeními sem a tam, aniž by z ní jedno nebo druhé mělo nějaký podstatný užitek. Pomineme-li problémy, které tím vytvořil pro zásobování, ještě horším důsledkem bylo, že rozevírající se mezerou mezi oběma skupinami mohly už prakticky obklíčené ruské armády uniknout, aniž by musely nechat na místě jediný kanon nebo jen bednu granátů.

S příchodem druhé válečné zimy se projevíly důsledky, které si jako obvykle odnesli vojáci v poli: oslabená část armády nedokázala dobýt Kavkaz a musela se stáhnout – tvrdá zima ve vysokých horách by jinak znamenala její zcela zbytečnou zkázu – a skupina před Stalingradem, sestávající z jedné německé, jedné rumunské a jedné maďarské armády, nedokázala obsadit město. Když pak Sověti podnikli protiútok, chytře zaměřený proti rumunským sborům, šestá německá armáda uvízla v obklíčení. Ještě měla dost sil, aby se probíla, avšak Vůdce jako obvykle jakékoli poomyšlení na ústup zakázal. Říšský maršál Göring se kasal, že jí zajistí zásobování letecky, luftwaffe však jako vždy, když se měla vytáhnout, krutě pohořela. Stejně jako u Dunkerquu, kde nedokázala zabránit evakuaci britského expedičního sboru z kontinentu, stejně jako nad Británií, kde se jí nepodařilo vyčistit nebe před chystanou invazí. Zbytky obklíčené armády se musely vzdát.

Rudá armáda postupovala celou zimu, a když se na jaře zastavila, aby nabrala dech, zůstal v německých liniích zaklíněný kurský oblouk, nabitý vojsky. Maršál Žukov (jinak se to prostým rozumem vysvětlit nedalo) Vůdci na dálku našeptal další ze šílených nápadů: zaútočit na území dvěma tankovými rameny od severu a jihu, sevřít nahromaděné armády do kleští a konečně tak Rusy úplně zničit. Čtyři měsíce připravovaný útok poskytl nepříteli dostatek času, aby vybudoval desítky

kilometrů hluboké obranné linie, přisunul další vojska – především stovky tanků a letadel – a obrovskou bitvu vyhrál.

Člověk by si řekl, že říšský kancléř už vystřílel všechny prach, že už ruskému vítězství nemůže nijak pomoci, ale mýlil by se. Navzdory ruské přesile v mužích i zbraních se zdálo, že by obratný maršál Manstein, pod jehož velením bojoval i tankový sbor SS, mohl přes všechny potíže přece jen uspět, Vůdce však promptně zakročil. Prohlásil, že ofenzivu připravil podle všech pravidel *skutečné* válečné vědy, avšak neschopní, zbabělí a zrádní generálové mu ji jako obvykle zpackali, po pouhých devíti dnech ji zastavil a odvelel tanky SS na západ, kde měly překazit vyloďení Spojenců na Sicílii.

* * *

„Co si to pořád píšete, hrabě?“ zeptal se ve štábu divize v rumunské Konstanci zpravodajský důstojník major Rummel svého zástupce kapitána Leo von Tercka.

„Ale jen tak, válečný deník. Slíbil jsem ho své snoubence, pro případ, že bych... však víte.“

„A to se toho dneska tolik stalo? Jak vás tak pozoruju, píšete už nejmíň pátou stranu.“

„To je jen takový... prolog. Aby věděla, jak to všechno vlastně začalo.“

„Heidelberská škola,“ pokývl major uznale hlavou. „Všechno musí mít řádný úvod, stať a závěr. Jenže ten už za nás asi napíšíou Rusové.“

„Myslíte si, že lidi doma ve vlasti o nás něco vědí? Jak tak sleduji propagandu, mluví jen o slavných vítězstvích; musí si myslet, že už bojujeme někde za Uralem. Až tohle dopíšu a pošlu jí to, budu jí posílat pokračování po částech až do těch hořkých konců.“

„Nevěděl jsem, že máte snoubenku,“ řekl major.

„Já vlastně taky ne. U nás tyhle věci domlouvají ještě pořád rodiny. Je třeba myslet na neposkvrněný rodokmen.“

„Jako u koní?“

„Vlastně ano. Teď aspoň víte, proč se nám říká velká zvířata.“

„Tím se netrapte, milý hrabě. Bojím se, že se v Rusku stala zvířata z nás všech.“

KAPITOLA 2

Také velitel praporu (sakra nejlepšího bataliónu v celým tom posraným wehrmachtu, jak říkali vojáci) kapitán Klatt rozmlouval s velitelem první rotý nadporučíkem Merckem o tom, k čemu na východní frontě vlastně došlo. Jako příslušníci sedmnácté armády se podíleli na neúspěšném dobývání Kavkazu a došli až na dohled k Černému moři, stačila jen malá posila, aby svůj úkol zdárně splnili. Veškeré posily se však rozplynuly u Stalingradu – část jich bojovala a hladověla v obklíčení, část se je marně pokoušela vyprostit. Při zachování koncepce jediného silného úderu mohla celá kampaň skončit na podzim roku 1942.

„Vlastně už roku 1941,“ konstatoval nadporučík Merck trpce. „Nezastavit se před Leningradem, neodklonit se od Moskvy na Kyjev, ne...“

Kapitán se rozhlédl kolem sebe. Stáli na palubě torpédového člunu, který je odvážel z Krymu, na jeho přídi a na zádi polehávali vyčerpaní vojáci, kteří se svalili na mokré ocelové pláty, leželi bez hnutí s promodralými obličejí a spíše než živé lidi připomínali mrtvoly. Chlácholivě položil Merckovi ruku na rameno. „Neříkám, že nemáš pravdu,“ řekl, „ale jsme vojáci a plníme rozkazy. Můžeme si o nich myslet, co chceme, ale splnit je musíme. A nestěžujeme si, jako by nám někdo šlápl na kuří oko.“

„Jo, kdyby jen kuří oko,“ máchl nadporučík rukou. „Ale co životů to stálo, zbytečně zahozených!“